

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 508/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátska kancelária, Mariánske námestie 31, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 38/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 38/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti najmä vyplynulo:

«1. Skutkový stav

1.1. Skutkové okolnosti

Syn sťažovateľa, pán [REDACTED], [REDACTED], podal dňa 28. februára 2011 návrh na určenie výživného pre plnoleté dieťa, ktorým navrhuje, aby súd uložil sťažovateľovi povinnosť prispievať na jeho výživu mesačne sumou vo výške 100,- EUR splatnou vždy do 10. dňa v mesiaci vopred.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ mal za to, že Okresný súd Čadca je vo veci nečinný, podal dňa 5. decembra 2014 ústavnú sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavná sťažnosť“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp.zn.: 10C 38/2011.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o ústavnej sťažnosti sťažovateľa Uznesením sp. zn.: I ÚS 216/2015-17 zo dňa 13. mája 2015, v ktorom konštatoval, že po zohľadnení všetkých skutočností dospel k záveru, že doterajšiu činnosť Okresného súdu v Čadci nemožno vyhodnotiť ako konanie so zbytočnými prieťahmi, ktoré by po prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo možné kvalifikovať ako konanie porušujúce základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Sťažovateľ sa následne obrátil na Európsky súd pre ľudské práva, ktorý rozsudkom zo dňa 25. júla 2017 o sťažnosti sťažovateľa rozhodol tak, že Slovenskej republike uložil povinnosť zaplatiť mu z titulu nemajetkovej ujmy sumu vo výške 2 700,- EUR.

Ešte pred vydaním vyhlásenia uznesenia Ústavného súdu SR bolo pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 7. mája 2015, zrušené.

Keďže pojednávanie nariadené na 7. mája 2015 bolo zrušené, ďalšie sa konalo až dňa 12. augusta 2015. Na tomto pojednávaní navrhovateľ zotrval na tom, že trvá na výsluchu [REDACTED], matky navrhovateľa a na výsluchu navrhovateľa.

Okresný súd Čadca vydal dňa 21. januára 2016 Uznesenie sp.zn.: 10C 38/2011, ktorým rozhodol o tom, že zastupovanie navrhovateľa matkou navrhovateľa, [REDAKOVANÉ], nepripúšťa.

Navrhovateľ sa voči vyššie uvedenému uzneseniu odvolal.

Okresný súd Čadca výzvou zo dňa 7. apríla 2016 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k odvolaniu navrhovateľa.

Dňa 24. mája 2016 Okresný súd Čadca vyhotovil predkladaciu správu a spis zaslal na Krajský súd v Žiline 13. júna 2016. Sudkyňa vrátila spis bez meritórneho rozhodnutia o odvolaní. Následne 15. júna 2016 sudkyňa nariadila zaslať uznesenie zo dňa 21. januára [zrejme júna, pozn.] 2016 [REDAKOVANÉ] a 11. júna 2016 bola vyhotovená predkladacia správa a spis zaslaný na krajský súd.

Spis bol vrátený dňa 20. septembra 2016 a Krajský súd v Žiline uznesenie Okresného súdu v Čadci zrušil.

Dňa 29. júna 2016 sťažovateľ podal sťažovateľ sťažnosť Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „2. ústavná sťažnosť“), ktorou namietal porušenie svojho práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci a práva na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp.zn.: 10C 38/2011.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o 2. ústavnej sťažnosti sťažovateľa nálezom sp. zn.: III. ÚS 614/2016-31 zo dňa 1. augusta 2017 (ďalej len „nález ÚS“).

Z nálezu ÚS vyplýva, že postupom Okresného súdu Čadca boli porušené sťažovateľove práva a Ústavný súd sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 500,- EUR, ktoré bol Okresný súd Čadca povinný zaplatiť.

Ešte pred vydaním Nálezu Ústavného súdu zákonný sudca vytýčil termín pojednávania na deň 13. decembra 2016. Na tomto pojednávaní Okresný súd Čadca umožnil splnomocnenej zástupkyňi navrhovateľa zvýšiť požadované výživné a umožnil aj zmeniť obdobie, za ktoré požaduje vyššie výživné. Okresný súd vydal uznesenie o odročení pojednávania na 16. decembra 2016.

Dňa 16. decembra 2016 Okresný súd Čadca vydal rozhodnutie sp. zn. 10C/38/2011-271, v ktorom súd zvýšil vyživovaciu povinnosť sťažovateľa zo sumy 49,79 EUR mesačne na

sumu 100,- EUR mesačne počnúc od 2. júla 2012 do 27. mája 2013. Zameškané výživné za toto obdobie spolu v sume 1 084,11 EUR sa povinnému umožnilo splácať v splátkach vo výške 30,- EUR mesačne.

Proti rozhodnutiu Okresného súdu v Čadci podali obaja účastníci konania odvolanie.

Okresný súd v Čadci sťažovateľovi odoslal dňa 6. apríla 2017 výzvu na vyjadrenie sa k odvolaniu splnomocnenej zástupkyne navrhovateľa.

Sťažovateľ sa k odvolaniu zo strany navrhovateľa vyjadril na výzvu Okresného súdu v Čadci v stanovenej lehote.

Splnomocnená zástupkyňa navrhovateľa podala dňa 11. septembra 2017 na Okresný súd v Čadci vyjadrenie k vyjadreniu sťažovateľa k odvolaniu, ktoré bolo podané dňa 18. mája 2017.

Okresný súd v Čadci zaslal dňa 23. októbra 2017 sťažovateľovi vyjadrenie splnomocnenej zástupkyne navrhovateľa a umožnil sťažovateľovi vyjadriť sa.

Krajský súd v Žiline vydal 28. decembra 2017 uznesenie, ktorým rozhodnutie Okresného súdu v Čadci zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd v Čadci dňa 13. februára 2018 zaslal sťažovateľovi predvolanie na pojednávanie, ktorého termín vytýčil na 15. mája 2018.

Napokon dňa 29. júna 2018 bol vo veci vyhlásený rozsudok totožného znenia ako v decembri 2016. Po dvoch rokoch bolo vo veci vydané rozhodnutie totožného znenia ako rozhodnutie, ktoré bolo zrušené Krajským súdom v Žiline. Porušenie práva sťažovateľa tak naďalej trvá.

Konanie začalo 28. februára 2011 a do dnešného dňa nie je právoplatne ukončené.

... Konanie vo veci určenia výživného na plnoleté dieťa vedené na Okresnom súde Čadca pod sp. zn.: 10C 38/2011 prebieha k dnešnému dňu už sedem rokov a štyri mesiace.

Vzhľadom na právnu a faktickú zložitosť veci ako aj na správanie sa sťažovateľa v konaní nie je trvanie tohto konania v súlade s požiadavkou prejednávania veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote. Naopak, trvanie konania je neprimerane dlhé a v rozpore s právom na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľovi v konaní nebola poskytnutá účinná a rýchla ochrana jeho práv.

Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty. Postup súdov v uvedenej právnej veci je neefektívny a nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania. K prietahom v konaní nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani v dôsledku správania sa účastníkov konania.

Z dôvodu, že prietahy v konaní spôsobili značnú právnu neistotu sťažovateľa domáhajúceho sa súdnej ochrany, stav právnej neistoty nebol do dnešného dňa riadne odstránený a v danom prípade trvá už sedem rokov a štyri mesiace a postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn.: 10C 38/2011 bolo porušené právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy a právo sťažovateľa na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru, žiadam súd o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10 000,- EUR.

Sťažovateľ na základe všetkých uvedených skutočností navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prijal sťažnosť na ďalšie konanie a vydal toto uznesenie:

Sťažnosť [REDAKOVANÉ], v ktorej namieta porušenie svojho práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn.: 10C 38/2011 prijíma na ďalšie konanie.

a po vykonaní dokazovania vyniesol tento Nález:

1. Právo [REDAKOVANÉ] na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn.: 10C 38/2011 porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10 000,- EUR, ktoré mu je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania vo výške 325,42 EUR do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.»

II.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

4. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody,

reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05).

5. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 38/2011 počas celého doterajšieho konania.

6. Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka vecí, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 614/2016-31 z 1. augusta 2017 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní a sťažovateľovi priznal aj finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Keďže podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka vecí, o ktorej ústavný súd už rozhodol, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v období do právoplatnosti nálezov ústavného súdu č. k. III. ÚS 614/2016-31 z 1. augusta 2017 odmietol podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

7. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je predmetom tejto sťažnosti posúdenie obdobia po právoplatnosti nálezov ústavného súdu č. k. III. ÚS 614/2016-31 z 1. augusta 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť doručením okresnému súdu 11. septembra 2017.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Vychádzajúc zo sťažnosti a z jej príloh, ako aj zo skutočností známych z vlastnej činnosti, ústavný súd konštatuje, že si je vedomý skutočnosti, že od právoplatnosti uvedeného nálezu (11. septembra 2017) do podania tejto sťažnosti (27. júla 2018) uplynul takmer jeden rok, no na druhej strane dodáva, že objektívne nemožno prehliadať skutočnosť, že vo veci sa od 16. decembra 2016 do 28. decembra 2017 konalo o odvolaní účastníkov konania, pričom toto obdobie nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu a postup Krajského súdu v Žiline sťažovateľom napadnutý nebol. Ústavný súd by tak v predmetnom konaní mal vysloviť porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru od začiatku roka 2018, keď bol spis vrátený okresnému súdu, do 29. júna 2018, keď bol po dvoch pojednávaniach vo veci vyhlásený rozsudok.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje predovšetkým na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné prierahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prierahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

Ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu v posudzovanom období neboli také významné prierahy, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní

po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

8. Nad rámec uvedeného bez potreby bližšieho doktrinálneho rozboru označeného ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd pripomína, že „účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“ (pozri II. ÚS 26/95). Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu sa preto ochrana základného práva vrátane práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) trvalo alebo ešte pretrváva (obdobne IV. ÚS 104/03).

Z už uvedeného skutkového popisu vyplýva, že okresný súd v čase podania tejto sťažnosti už vo veci rozhodol, a to 29. júna 2018, keď bol vo veci na okresnom súde vyhlásený rozsudok. Možno teda konštatovať, že v čase doručenia tejto sťažnosti ústavnému súdu (23. júla 2018) už zo strany okresného súdu nemohlo dochádzať k porušovaniu označeného základného práva sťažovateľa, pretože okresný súd vykonal všetky do úvahy prichádzajúce úkony smerujúce k vydaniu rozhodnutia a k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania ešte pre doručeníím tejto sťažnosti (obdobne pozri III. ÚS 557/2013 alebo IV. ÚS 104/03). S ohľadom na uvedené tiež pripadalo do úvahy odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť.

9. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2018